

ביה"ד לעניני ממונות

[123456789]

שע"י הרבנות הראשית לירושלים

בהרכב הדיינים:

הרב ברוך שרגא, אב"ד; הרב שמואל שפירא, אב"ד; הרב דוד דוב לבנון.

תיק מס' 53-נח

פס"ד בענין מכירה פומבית

[123456789]

של ההוצאה לפועל

נושא הדיון:

עובדא אתא קמן. מר ר' בעל חברה להוצאת ספרי קודש היו לו סכסוכים עם שלטונות המס על חובו למס הכנסה וסירב לשלם להם תשלום כפי חשבונם. פקידי ההוצאה לפועל פשטו עליו והחרימו לו אלפי ספרים שו"ת שסי"ם ומפרשים, ולאחר זמן רב הציעו אותם למכירה פומבית, וקנאם מר ע' ש' מירושלים, ולאחר ששילם שכרם והביאם לביתו, הופיע מר ר' ק' ומבקש שיחזיר לו את כל הספרים שרכש חנם אין כסף מאחר והספרים שלו, והשלטונות לקחו לו את הספרים בכח הזרוע. טוען הנתבע כי קנאם ביושר מאחר ודינא דמלכותא דינא.

פס"ד:

אסור לקנות מההוצאה לפועל מה שגבתה ההוצאה לפועל מחייבים.

תשובה:

איתא בגמ' גיטין נח צ ת"ר הצא מחמת חוז ומחמת אנפרות אין צו משום מקריקון ואנפרות עלמה לריכה שתשהה שנים עשר חודש. והאמרת אין צו משום מקריקון, ה"ק מקריקון עלמה לריכה שתשהה י"צ חודש, אמר רב יוסף נקטינן אין אנפרות צבצל. והא קחזינן דאיכא, אלא אימא אין דין אנפרות צבצל. מ"ט, כיון דאיכא צי דוואר ולא איזל קבולי קביל אחולי אחיל. ופרש"י אין צו

דין סקריקון אם שהה צידו שנים עשר חודש לתת רציע לבעלים כתקון חכמים ויחזיק בקרקעו אלא מחזיק לו הקרקע בחינם. דגבי סקריקון הוא דחזרו ונמנו לכיון דגמר ואקני אגב אוגסי מיתה, אבל האי לא גמר ואקני מידי. ואע"ג דשהתה שנים עשר חודש לא באת לו שעה לכופו הלכך אין מכירתו מכירה כלל.

והתוס' צ"ק נח א כתבו ורצינו גרשון פסק בתשובה אחת על אגב עכו"ם שאגב ציתו של ישראל וכל ישראל אחר ולקחו ממנו שלא יחזיר לבעלים בחינם. וכתב הצ"ח סי' רלו דכתב המרדכי ריש פרק האומנין צ"ח סי' שמא אע"פ שרש"י חולק אגב קיי"ל כפסק רצינו גרשון וכו' וכן דן רצינו מאיר וכן פסק המיימוני פ"ה מהל' גזילה ה"ג וכן נפסק בשו"ע סעי' ח בא עכו"ם בעקיפין על ישראל ולקח שדה ולא היה מסור להרגו ומכרו לישראל או נתנו, לריך להחזירו לבעלים אפילו שהיתה צידו כמה שנים ואין לריך להחזירו בחינם אלא שמתן כמה היה רוצה ליתן לעכו"ם כדי שיחזירו לו וכך יתן לישראל. ואם הוליא עליו הלוקח כדי להוליא מיד העכו"ם עד כדי דמי הבית לריכס הבעלים ליתן לו אם רוצה ליטלו מידו.

והן אחת דכתב המרדכי פרק הכונס דף מו ע"א סי' ס דדוקא קרקע דלא מייאשי מיניה, אבל מטלטלין דמייאש מיניה אין לריך להחזיר לבעליו, ומיהו ספרים לא שייך בהו יאוש דהגוי לא יוכל למוכרן רק לישראל. מ"מ נראה דבזמן הזה דבכל מטלטלין לא שייך בהם יאוש מאחר והמכירה היא מכירה פומבית ומפורסמת, ואדם שלקחו לו את רכושו הוא עוקב כל הזמן מתי המכירה. ומעשים בכל יום שהבעלים עצמם באים וקונים את חפציהם ומבקשים מהמשתתפים שלא יוסיפו על המחיר שהמה מליעים, נראה דלא הוי יאוש. ואף דכתב הרמ"א שם בסעי' ט וכל זה באגב שאין לו משפט עליו אבל שר ומושל שקפף על עצדיו ומשרתיו ולקח מאחד מהם דינא דמלכותא דינא ואין הלוקח חייב ליתן לבעלים כלום. וא"כ צנ"ד כיון שכל ההולאה לפועל נעשה על פי חוקי המדינה וקיי"ל דינא דמלכותא דינא, וכמ"ש הרמב"ם בפ"ה מגזילה ה"א שהמכירה מן המכס לפי מה שקבע המלך קצבת המכס הרי זה גזול מנתו של המלך בין שהוא מלך ישראל בין שהוא מלך גוי לפי שדין המלך דין. וכתב בשו"ת ישכיל עבדי ח"ו חו"מ סי' כח סעי' ב שה"ה לממשלה שיש לה בית נבחרים ומחוקקים אע"פ שאינם מעוטרים בעטרת מלוכה דינס דין גמור בעניני המדינה ושייך בהם הכלל דינא דמלכותא דינא. וראה באורך בשו"ת יחזה דעת ח"ה סי' סג.

מ"מ נראה דבנדון דידן לא הוי דינא דמלכותא כלל ועיקר מאחר והחוב מורכב בתוספת רבית והלמדה והולאות משפט וכדומה דאין לו חיוב על פי ההלכה והוי גזול גמור לפי דיני תורתנו הקדושה. ופעמים גוצים על חוב שזה חפץ שאזי מאתיים ומוכרים אותו בחצי מנה.

וכבר נפסקה ההלכה בשו"ע חו"מ סי' שסט סעי' א אסור לקנות דבר הגזול מהגזלן ואסור לסעדו על שינויו כדי שיקטרו, שכל העושה דברים אלו וכיו"צ מחזיק ידי עוברי עבירה ועובר על ולפני עור לא תתן מכשול, והלוקח ממנו מטלטלין דינו כמו בלוקח מן הגנב. ואין ספק דאם כבר קנה אם יבואו בעליהם לריך להחזיר להם החפץ והם ישלמו להם מה ששילם ללא ללא רבית וללא הלמדה. ודוקא שבאו אליו בעת שנודע להם שהוא קנה את רכושם, אבל אם בשעה שנודע להם לא באו ולא

1234567890

גילו דעתם שהם חפצים לקחתם, ולאחר זמן תובעים שיחזירו להם חפציהם, נראה דהוי מחילה, ואין יכול שוב להוציא מידם.

1234567890

וכן הורה מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א דאסור לקנות מהמכירות של ההוצאה לפועל.

1234567890

הרב ברוך שרגא.

1234567890

1234567890

1234567890

1234567890